

Δωφοδάριος Γεωργίου Βερύραση
υπό Κωνσ. Παλαιωαννίδη
Διδασκάλου

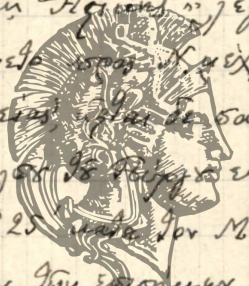
Αιολογία
Αγίου

Δράμα
Εσθίας
Δράμας

Κατά τις αρχαίες Έλληνες συγγραφές η Δωφο-
δάριος (Αιολογία) αείθει το βραχύτερον
όριον της εν Δράμα "Αγίου" γενομένης
χώρας ήτις εφείνετο εντός της

Μείζονος
1928
Τεύχος
5' 4'

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Φθίνου (ήραυτος) ήτοι εν τω αυτον
εν τω ορει εν τω ορει εν τω ορει εν τω ορει
37' 4' Α. μήκ. 25' 25' μήκ. εν τω ορει εν τω ορει
εις τον κατώτατον τον ορει εν τω ορει εν τω ορει
Κυανθίς Φθίνου, γεννηθείς το 110 π.Χ. συγ-
γραφε εν τω 41' 4' δ. δ. 45' 4' Α. μήκ.

Οδε Φθίνου Μύκας αμύκας εν τω 44
π.Χ. ήτις αυτον εν τω Αναδ. αυτον εν τω καμ
ων εν τω ορει εν τω ορει (αμύκας αυτον εν τω
Μεσομυρίας) αμύκας αυτον Μύκας

Η δόξος ήνε ευθύνει εν τω βραχύτερος εν τω
νίτς χερσονήσος, ευθύνειος Β. Α. εν τω ευθύνειος

Συφοδός γεωγραφικὴ ὠρογραφία.
Ανεκδότα

ἡ μαθητικὴ εὐλαστικὴ 130 πηγαίων ὠρογραφία
 κέρων, ἐστὶ τῆς ὁδοῦ ἀπομνηστικὴ εἰς ὠκεὺς ἡ ἀρ
 ματονίτης συσσωρευμένης κεραιδένιας ζήρας
 τῶν ζήρων ἡ ἐστὶ τὸ ἔργον διερρόμων αὐτῆς οἰκίῳ
 Ἡ γεωγραφικὴ εὐλαστικὴ ἀπὸ Ν. Α. αὐτῆς κέρων
 ἡ τῆς κεραιδένιας ζήρας εἰς τὴν χαλκίαν ἡμίαντι
 μῶδος ἰσθμῶν κέρων τῆς σφίγγος κέρων ἡ ἔργον
 ἡ γεωγραφικὴ μαθητικὴ μαθητικὴ ἑνὸς ὑψοῦς
 ἡ μαθητικὴ διηγετικὴ μαθητικὴ τὸ ἔργον τῆς ἰσθμῶν
 κέρων ὑψοῦς τῶν ἰσθμῶν κέρων ἡ γεωγραφικὴ
 τῶν μαθητικῶν κέρων ἡ κέρων ἐστὶ τῆς ὁδοῦ κέρων
 ζήρας ἀπὸ γεωγραφικῶν κέρων ἀπομνηστικῶν
 Ἡ δὲ το 1883 ὑπῆρχον 44 ἰσθμοί, νῦν δὲ κέρων
 7, ἐπὶ τῶν δὲ κέρων ἐστὶ ἡ κέρων τῆς ἀπομνηστικῶν
 κέρων ἡ κέρων τῆς ὁδοῦ ὑπῆρχον ἔξωροι τῶν δὲ
 κέρων. 2. Ἡ κέρων ἀπομνηστικῶν τῶν δὲ τῶν ἰσθμῶν
 δὲ ἰσθμῶν κέρων κέρων κέρων ἀπομνηστικῶν κέρων
 κέρων κέρων τῶν τῶν δὲ κέρων κέρων κέρων
 κέρων κέρων κέρων τῶν 1924 κέρων κέρων κέρων
 κέρων, ἀπὸ τῆς κέρων τῶν ἐστὶν ἔξω ἀπομνηστικῶν

ρὸν ἐνθῦμιον τῆς Σωζοπόλεως καὶ τῶν ἀνεμομύλων αὐτῆς, ὥστε ἡ πόλις σας ἐπαναφέρει εἰς τὴν ἀσθενῆ μου μνήμην πολὺ ἀρχαίας, ἀλλὰ καὶ πολὺ ὠραίας ἀναμνήσεις».

Παρὰ τοὺς πρόποδας τοῦ ὑψηλέδου τούτου, πρὸς τὸ μέρος τῆς πόλεως, ὑπάρχει φρέαρ. Μεταξὺ τῆς πόλεως καὶ τοῦ ὑψηλέδου εἶναι ἐγκατεσπαρμένα μερικαὶ ἀποθῆκαι καὶ νεότευκτος ἀτμόμυλος, τὸ δὲ μέσον τοῦ ἰσθμοῦ ἐξοραῖζει ὁ νεοφύτευτος δημοτικὸς κήπος, ἐν τῷ κέντρῳ τοῦ ὁποίου ὑψοῦται ἡ λευκὴ Ἐκκλησοῦλα τοῦ προστάτου τῆς πόλεως Ἁγίου Ζωσίμου.

Τοῦ ἰσθμοῦ τὴν Α. ἀμμώδη παραλίαν (Ἄχτι) χρησιμοποιοῦσιν ἀπὸ τινῶν ἐτῶν ὡς ἀμμοηλιοθεραπευτήριον καὶ διὰ θαλάσσια λουτρά, τὴν δὲ δυτικὴν, τὴν πρὸς τὸν λιμένα, ἔνθα ὑπάρχει καὶ ἡ ἀποβάθρα αὐτοῦ, ὡς νεώριον. Ἐνταῦθα συνήθως πωλοῦνται, καθαρίζονται, ἀλατίζονται καὶ ἐντεῦθεν φορτώνονται καὶ μεταφέρονται ἐντὸς μεγάλων καλῶν εἰς τοὺς ἔμπορικὸς λιμένας τῆς Βουλγαρίας τὰ διάφορα εἶδη τῶν κατὰ τὸ φθινόπωρον ἀλιευομένων ἰχθύων, ἐπίσης καὶ κατὰ τὸ ἔαρ τσίφων.

Ἐπὶ τοῦ ἰδίου, ἢ κατὰ τι χαμηλότερον μέρος τοῦ ὑψηλέδου καὶ ὄπισθεν αὐτοῦ ἀπλοῦνται τὰ ἀμπελῶνα καὶ ἀλώνια τῶν Σωζοπολιτῶν, πλαισιούμενα ὑπὸ δασοφάν κωνίων (Προφήτης Ἡλίας, Κούκου-μπαῖο - Ἀράων - σιγῆς) καὶ ὑπὸ τῆς χαμηλοῦς ἀνερχομένης ὀροσειᾶς τῆς Στραντζας (Μπαρὸν Αἴμου) καταφυγὰ ἐκ ὄρων καὶ ἄλλων ἀκαρπῶν δένδρων, παρεχόντων ἀκένωτον πᾶσαν κτερίαν καὶ οἰκοδομησίμου ξυλείας.

Πρὸς Δ. ἀκριβῶς ἀπέναντι τοῦ ὑψηλέδου ὑψοῦται εἰς 300 μ. ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης ἡ κωνοειδῆς κορυφὴ «Κεσίς - Ντάγ» ἢ κατὰ τὴν ἐπιτόπιον ὀνομασίαν «Μπακιρλίκι» (ὄρος χαλκοῦ), ἐπὶ τοῦ ὁποίου ὑπῆρχε χαλκωρυχεῖον καὶ ἐκ τοῦ ἐξ αὐτοῦ χαλκοῦ ἐκόπτοντο τὰ νομίσματα τῶν ἀρχαίων πλησιοχώρων πόλεων: Ἀπολλωνίας, Δεβελτοῦ, Ἀρχιάλου καὶ Μεσημβρίας.

Ἐπὶ τῆς παραπλεύρου χαμηλοτέρας κορυφῆς ὑπάρχουσιν ἐρείπια ἀρχαίου φρουρίου καὶ εἰς τοὺς πρόποδας αὐτοῦ ἐξαπλοῦται εὐρεία πεδιάς, κατάφυτος ἐξ ἀμπελώνων καὶ ἀγρῶν, εἰς χαμηλότερον δὲ ἔδαφος ἀλίπεδον, τὴν ἐκμετάλλουσιν τοῦ ὁποίου ἐνοικιάσασα μετοχικὴ εἰταιρία μετέβαλεν ἤδη αὐτὸ εἰς προσοδοφόρους ἀλυκάς.

Πρὸς τὸ Α. μέρος τῆς πόλεως ἡ θάλασσα εἶναι ἀνοικτὴ μέχρι τοῦ ἀπωτάτου ὄριζοντος, πρὸς Δ. δὲ τοῦ ἰσθμοῦ ἐξαπλοῦται μέγας ἡμικυκλοειδῆς καὶ κατὰ τὴν γνώμην εἰδημόνων, ὁ ἀσφαλέστερος φυσικὸς λιμὴν τῆς Δ. παραλίας τῆς Μαύρης Θαλάσσης, ἡ σωστικὴ τοῦ ὁποίου δύναμις ἔδωκεν ἴσως εἰς τὴν Ἀπολλωνίαν τὸ νεώτερον αὐτῆς ὄνομα. Τὸν λιμένα

κλείει πρὸς Δ. ἢ ἀπέναντι ξηρά, καθήκουσα μέχρι τοῦ ἀκρωτηρίου «Θαλασσάρα». Εἰς τοὺς λιμενοδείκτας ὁ λιμὴν οὗτος σημειοῦται ἐπὶ 40° 27' Β. πλ., 25° 22' Ἀ. μήρους.

Ἐντεῦθεν καὶ ἐκεῖθεν τῆς πόλεως ἐξαπλοῦνται ἀπὸ τῆς παραλίας εἰς ἀρχετὴν ἀπόστασιν ἐν τῇ θαλάσῃ κατὰ δύο ἐποχὰς τοῦ ἔτους (Ἀπρίλιον - Μάιον, Σεπτέμβριον - Δεκέμβριον) ὄρατὰ ἀπὸ τῆς πόλεως τὰ δίκτυα 8 ἐκ τῶν 27 σκομβροτσιροταλιανίων τῆς ἀλευτικῆς περιφερείας Σωζοπόλεως¹⁾.

Ἄξιά γεωγραφικοῦ χροστήρος, ἀλλ' ἀνέφικτος εἶναι ἡ ἀναπαράστασις τῆς ἐν ἀσελίῳ καὶ νηνέῳ νυκτὶ διὰ κηλοδρομοῦντων ἀντιθέτως ἀλευτικῶν πλοιαρίων (ἀλαμάνων), μετὰ φωτοβολούντων πυρῶν καὶ κινητῶν δικτύων ἐν ἀνοικτῷ πελάγει, ἀλειείας τῶν παλαμίδων.

Πρὸς βορρᾶν τῆς πόλεως καὶ εἰς ἀπόστασιν 1300 περίπου μέτρων τὰ κύματα τοῦ Εὐξείνου περιούουσι βραχῶδη νῆσον (Μεγάλο νησί, Ἄγ. Ἰωάννης), μὲ νεόδμητον λευκὸν φάρον, τοῦ ὁποίου τὰ χαρακτηριστικὰ ἀγγέλλονται ὡς ἑξῆς: Πύργος λευκός 920 μ. ὕψους εἰς Β. πλ. 42°, 26' 18'' καὶ εἰς Ἀ. μήκ. 27° 45' 46''. Ἄνω λευκὰ ἀναλαμπὰ εἰς 19'', ἥτοι ἀναλαμπὴ α' 5'', ἔκλειψις 2'', ἀναλαμπὴ Β' 5'', ἔκλειψις 7'', ὕψος ἐστίας ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης 430 μ. φωτοβολία 18 μίλια. Ἐπὶ τῆς νήσου ταύτης φέρονται τὰ εἰρητὰ τῆς Βουλγαρικῆς μονῆς Κοινοῦ τοῦ Προδρόμου καὶ παρ' αὐτὰ εὐρεθῆ Βουλγαρικῆς κειμήλιον.

Ἀνατολικώτερον τῆς νήσου ταύτης προβάλλει ὁ γυμνὸς βράχος «Ἄγ. Πέτρος», ὅπισθεν τοῦ ὁποίου διακρίνονται αἱ τελευταῖα κορυφαὶ τοῦ Λίμου καταλήγουσαι εἰς τὸ ὁμώνυμον ἀκρωτήριο.

Πρὸ τοῦ λιμένος καὶ πρὸς Δ. τῆς πόλεως εἰς ἀπόστασιν ἀπ' αὐτῆς 300 περίπου μέτρων, ἕτερον προβάλλει νησίδριον (Μικρὸ νησί, Ἄγ. Κηρύκος), μεθ' ὁμωνύμου ἠρειπωμένου μονυδρίου. Ἐπὶ τοῦ μικρονησίου τούτου, καταλαμβάνοντος 37 χιλ. τέτρ. μέτρα, ὑπάρχουσι δύο ἀρχαῖα φρέατα, τοῦ μὲν ἐσκαλισμένου κατὰ τὸ πλεῖστον ἐντὸς βράχου 17 μ. βάθ., τοῦ δ' ἑτέρου παρὰ τὴν ἀμμώδη παραλίαν βάθ. 7 μ. μετὰ διαμέτρον 1.40 μ. Τὴν νῆσον ταύτην ἐνώσασα ἐσχάτως ἡ Βουλγαρικὴ Κυβέρνησις δι' ἰσχυροῦ κωματοθραύστου μετὰ τῆς πόλεως, ἀνήγειρεν ἐν τῷ μέσῳ αὐτῆς (τῆς νήσου) καὶ ἀκριβῶς ἐπὶ τῆς θέσεως, ὅπου κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ὑψοῦτο ὁ

¹⁾ Τὰ ὄνόματα τῶν ταλιανίων τούτων εἶναι τῶν μὲν σκομβροποχῶν: Ἄθια, Τσουκαλιά, Ἄκρα, Ἀθήβολος, Ἄγ. Νικόλαος, Θαλασσάρα, Μύλος, Γάτα, Ἄγ. Ἰωάννης, Τσαλαβούτα, Καλαμίτσι, Κολοκυθᾶς, Σκομπόλιθρος, Κεντινάρι, Βαθρορουζί, τῶν δὲ τσιροποχῶν: Ἄγ. Πέτρος, Χριστός, Ἄγ. Στέφανος, Ἄγ. Γαληνή, Ἄγ. Παρασκευή, Μαλαθροῦ, Ἐλμά, Παλιουργιά, Κόντρος, Τσεχροῦ, Ζουναρίτα, Πλάκα, ἄπασαι ἰδιοκτησίαι Ἑλλήνων, δημευθεῖσαι πρὸ ὀλίγων ἐτῶν παρανόμως ὑπὸ τῆς Βουλγαρικῆς Κυβερνήσεως.

μεγαλοπρεπής ναός τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τὸ τριακοντάπηχον ἄγαλμα αὐτοῦ (ἔργον Καλάμιδος) μεγαλοπρέπες κτίριον 42×62 μ. εἰς ὕψος ἀπὸ τοῦ γήινου ἐδάφους 23.5 μ. διὰ πρακτικὴν ἀλιευτικὴν σχολήν.

Λαϊκὴ παράδοσις περὶ ὑπογείου ἐν τῇ νήσῳ ταύτῃ παλατίου, ἐδημοσιεύθη παρ' ἐμοῦ εἰς τὸ «Δελτίον τῆς Ἑλλην. Λαογραφικῆς Ἑταιρίας» Τόμ. Δ' σελ. 727.

Αἱ τρεῖς ἀνωτέρω περιγραφεῖσαι νῆσοι, κείμεναι ἀκριβῶς πρὸ τῆς εἰσόδου τοῦ λιμένος, μετριάξουσιν τὴν ὀρμὴν τῶν κυμάτων τῶν προκαλουμένων ἐνταῦθα ὑπὸ τῆς σφοδρότητος τῶν βορειοανατολικῶν ἀνέμων. Ἀπωτέρω δὲ τῆς πόλεως, περὶ τὰ 500 μ. Ν. Α. αὐτῆς, ἐκτείνεται παραλήλως σχηματίζον ὄρμον «τοῖς ἀφ' ἐσπέρας ἀνέμοις» βραχῶδες ἀκρωτήριον, ἐπὶ τοῦ ὁποίου διακρίνονται αἱ χαμηλαί, ἀλλὰ ἐκ κεράμιων καὶ ἄλλαι ἐκ καλάμων, στέγαι τῶν πλινθοκτίστων οἰκιῶν τῶν ἐκ Θράκης Βουλγάρων προσφύγων τοῦ 1913—1914.

Ὅπισθεν τούτου, πρὸς τὴν ἰδίαν διεύθυνσιν, ἕτερον ἐξαπλοῦται μετὰ βραχῶδων ἐν τῇ θαλάσῳ προεκβολῶν ἀκρωτήριον ἀκρωτήριον (Βαρδαράχ, Καμπά - Μπουρνοῦ, Κολοκυθῶν, κατωτέρως κεγόμενον), ἐπὶ τοῦ ὁποίου κοκκινίζουσιν αἱ κεραμιδένιαι στέγαι μετὰ ἀλιευτικῶν καλυθῶν καὶ ἐπὶ τοῦ ὁποίου ὑπῆρχεν ἡ νεκρόπαις τῆς πόλεως Ἀπολλωνίας.

Ἡ παραλία κατὰ τὴν βραχῶδιν καὶ ἐξ ἄλλου ἀπέρομον αὐτῆς σφοδρῆς ἢ το περικυκλωμένη μετὰ χονδρὰ πέτρα καὶ ἀπὸ ἀτελεκητοῦς λίθους μετ' ἄμμοκονίας, ἀπὸ τὰ ὁποῖα τερνὴ μετὰ ἄμμορον σώζονται μεγάλας βάσεις, πρὸς τὸ μέρος δὲ τοῦ ἰσθμοῦ καὶ μερικὰ ὑψηλὰ μέρη (Κουλάς Γαλαρία).

Ἡ παραλία τῆς πόλεως εἰς μέρη μὲν εἶναι ἀβαθῆς, εἰς ἄλλα δὲ ἔχει βάθος μέχρι 15 μέτρων, φέρουσα τὰς ἑξῆς τοπωνυμίας: Τόπι, Κάτεργο, Μονὰ τριβίδια, Τσελεμπι - τασί, Τούφλα, Σκαμνί, Πλακί, Μπάνια, Νικολῆ βολή, Πόπτσογλου, Ρουζί, Καρελί (ἀκρωτήριον τῆς πόλεως) Καραβοπίθημα, Ἀγριασματέλι, Τσαλαβούτα, Καγγέλι, Φούσα, Ξαθάνα, Κοῦγκος, Παφατεικιές, Γλαρομύτης, Μόλος, Δέση, Πετροσκαλα, Μανρόπετρα, Γουρονότροπα, Βουβάλες, Καραντίνα.

Κουλάς, Γαλαρία, Τόπι, εἶναι προσωνομίαι τῶν τριῶν πρὸς Ν. εἰσόδων, δι' ὧν εἰσερχόμεθα ἐν τῇ πόλει, τῆς ὁποίας αἱ στεναί, σκιερὰ καὶ ὀφεισειδῶς ἀνεβοκαταβαίνουσαι καὶ ἤδη ἠλεκτροφωτιζόμεναι, ὁδοί, περισφίγγονται ὑπὸ διωρόφων τὸ πλεῖστον οἰκιῶν, κάτωθεν μὲν λιθίνων, ἄνωθεν δὲ ἐκ ξύλων, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, κατειργασμένων.

Παρὰ τὴν κεντρικωτέραν (Γαλαρία) ὑφύεται ἐγκαταλειμμένος ἀπὸ τοῦ 1914 ὁ Βουλγαρικὸς Ναὸς τῶν Ἁγ. Κυρίλλου καὶ Μεθοδίου. Τὰ κτίρια τῆς πόλεως ἀνέρχονται εἰς 700 περίπου. Ἐπὶ μερικῶν ἐκ τῶν κτι-

ρίων τούτων διακρίνεται εἰσέτι ρυθμὸς τῆς ιζ' καὶ ιη' ἑκατονταετηρίδος.

Ἡ ρυμοτόμησις τῆς πόλεως παραμένει ἔτι ἐν σχεδίῳ ἀπὸ τοῦ 1911.

Κατὰ τὴν ἀπογραφὴν τοῦ 1905 ὁ ἀμυγῆς Ἑλληνικὸς πληθυσμὸς τῆς πόλεως ἀνήγετο εἰς 3.500. Ἐπαισθητὴ ἐλάττωσις αὐτοῦ ἐπῆλθε κατὰ τὸ 1906, ἕνεκα τῆς μεταναστεύσεως πολλῶν οἰκογενειῶν εἰς Ἑλλάδα καὶ ἀλλοχού. Ἐκτοτε ἐξηκολούθησεν ὁ ἐκπατρισμὸς πολλῶν οἰκογενειῶν καὶ συνεπληρώθη μετὰ τὴν συνθήκην τοῦ Νεῦγι διὰ τῆς ἀθροῦσ μεταναστεύσεως εἰς Μακεδονίαν, ἐγκαταστηθέντων εἰς τὸ ἀγρόκτημα Τοψίν.

Ἐξοχικαὶ τοποθεσίαι παρὰ τὴν Σωζόπολιν, συχνάζόμεναι συνήθως ὑπὸ τῶν ἐγκατοίκων, ὑπὸ ἐκδρομέων ἐκ τῶν πέριξ πόλεων καὶ ὑπὸ τῶν παραθεριζόντων ἐνταῦθα ἐκ τοῦ ἐσωτερικοῦ, εἶναι:

1) Τὸ εἰρημένον ὑψίπεδον (σελ. 318), ἀπὸ τοῦ ὁποῖοι τὸ βλέμμα τοῦ θεατοῦ διακρίνει ἔνθεν μὲν τὴν δασώδη ὄροσειρὰν τῆς Στράντζας, ἀφ' ἑτέρου δὲ εἰς τὴν ἀπέναντι ἀπομακρυσμένην παραλίαν τὰς πόλεις Ἀγχιάλον καὶ Μεσημβρίαν, πλαισιουμένας ὑπὸ τῆς ὄροσειρᾶς τοῦ Αἴμου καὶ ἄνωθεν τῶν οἰκιῶν τῆς Σωζοπόλεως πρὸς Β. καὶ Α. τὸ Αἰμόνιον ἀκρωτήριον μετὰ τοῦ ἐπ' αὐτοῦ φάρου καὶ τὸ ἀνοιχτὸν πέλαγος μέχρι τοῦ ἀπωτάτου ὄριζοντος.

2) Ἡ ὄπισθεν τοῦ ἀνωτάτου ὑψιπέδου ἴσως μικρᾶς πλαγιοπλεύρου πρὸς Δ. πεδιάδις μικρὰ κοιλία Ἁγίας Μαρίνας, διαφρασσμένη ὑπὸ μικροῦ γειμαροῦ, ὅπου κατ' ἔτος τὴ 17η Ἰουλίου τελεῖται θεοσηματικὴ πανηγυρίς. Ἐνταῦθα ὑπάρχει ὁμώνυμος ἀπωτάτος ναῦσκος καὶ παρ' αὐτὸν ἅγιασμα¹⁾. Μαγευτικὸν τοπίον, πιστοποιημένον ὑπὸ δενδροστοιχίας εὐλυγίστων αἰγείρων.

Τοπικὴ παράδοσις ἀναφέρει, ὅτι ἐνταῦθα ὑπῆρχε πρὸ ἀμνημονεύτων χρόνων δάσος ἐξ αἰωνοβίων δρυῶν καὶ ὅτι ἐκ τῆς ξυλείας αὐτῶν ἐκτίζοντο αἱ οἰκίαι τῆς πόλεως, εἰς τὰς παλαιότερας τῶν ὁποίων σώζονται ἀκόμη δοκοὶ καὶ στηρίγματα, τῶν ὁποίων ἡ παλαιότης ἐπικυροῖ τὴν παράδοσιν.

3) Ἀνερχόμενοι ἐντεῦθεν λοξοδρομικῶς πρὸς Α. συναντῶμεν τὴν κωνοειδῆ γυμνὴν κορυφὴν «Ἁϊ-Λιάς». Ἐνταῦθα ἡ θέσις εἶναι πανοραματικὴ ὁ ὄριζων εὐρύτερος καὶ ἡ Σωζόπολις παρουσιάζεται ὑπὸ τοὺς πόδας τοῦ θεατοῦ ὡς μία μικρὰ νῆσος. Ἐπὶ τῆς θέσεως ταύτης ὑψοῦται ἑτοιμόρροπος ναῦσκος τοῦ Προφήτου Ἡλία.

¹⁾ Παρὰ τὸ ἅγιασμα ὑπάρχει δένδρον πετείας, ἐπὶ τῶν κλάδων τῆς ὁποίας κατὰ παλαιὸν ἔθιμον, ἀφοῦ πλυθῶσιν οἱ ἀσθενεῖς, ἀναρτῶσιν ἔπειτα τεμάχιον ἐκ τῶν ἔνδυμάτων αὐτῶν. ἐκ προλήψεως, ὅτι ἡ Ἁγία Μαρίνα θεραπεύει τοὺς πάσχοντας ἀπὸ θέρμες. Ἐξ οὗ καὶ ἡ παροιμία. «Μοιάζει σὰν τὸ δένδρον τῆς Ἁγίας Μαρίνης» ἐπὶ τῶν ἐμβαλωμένων παλαιῶν ἔνδυμάτων τῶν πτωχῶν, τὰ ὁποῖα φέρουν ἐμβαλώματα διαφόρων χρωμάτων.

4) Τοῦ λόφου τούτου κατερχόμενοι πρὸς Α. φθάνομεν εἰς ἕτερον ἔσο-
 χικήν τοποθεσίαν »Καβάκια», ἐν τῇ ὁποία τελεῖται κατ' ἔτος τῇ 20 Ἰου-
 λίου πανήγυρις. Τὰς ἐν τῇ θέσει ταύτῃ αἰωνοβίους πλατάνους, λεύκας καὶ
 μωρέας ἀπέκοψαν πρὸ δεκαετίας χεῖρες ἀνέροι.

5) Ἐντεῦθεν διασχίζοντες ἀμμώδη ἀνωφέρειαν κατερχόμεθα διὰ τε-
 χνητῆς ὁδοῦ εἰς τὴν παραλιακὴν τερπνοτάτην καὶ σκιερὰν θέσιν «Κουρ-
 νιά». Ἐξ ἀποτόμου ἀρχετὰ ὑψηλοῦ ἐκ παρωδους λευκοῦ λίθου (σκομ-
 πολιθόπετρα) βράχου, καλυπτομένου καθ' ὅλον τὸ ὕψος ὑπὸ πλατυφύλλου
 κισσοῦ πηγάζουσιν ἐκεῖ, πρὸς τὴν ἀμμώδη στενὴν παραλιακὴν λωρίδα,
 ἀφθονία πηγῶν κρυσταλλώδους καὶ ποσίμου ὕδατος, καλυπτομένων ὑπὸ
 δενδρουλλίων, καλάμων καὶ ἄλλων, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὕδροφίλων φυτῶν.

Μετὰ τὴν ἀνωτέρω περιγραφὴν ἀναφέρομεν καὶ τὸ εἰς τὸ πέρας τοῦ
 ἰσθμοῦ παρὰ τὴν Β.Α. ὑπώρειαν τοῦ ὑψηπέδου, πανσίλυπον τοπεῖον
 «Νυφίτσα» («Κασσαβέτ - μπαῖρι» ὑπὸ τῶν ἐντοπίων καλούμενον καὶ πάν-
 τοτε συγκαζόμενον). Ἀπὸ τῆς θέσεως ταύτης μέχρι τῆς πόλεως γίνεται
 συνήθως ὁ ἑσπερινὸς περίπατος τῶν κατοίκων. Ἐνταῦθα τελοῦνται κατ' ἔτος
 κατὰ τὴν ἑορτὴν τῶν Θεοφανείων ἀποκρισμοὶ καὶ ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τοῦ
 Ἁγίου Ζωσίμου ἀγῶνες πάλης.

Ἡ πόλις ὑδρεύεται :

1) Ἐξ τῆς παρὰ τὴν πόλιν εἰς τὸ νότιον τοῦ ἰσθμοῦ ἀρχαίας φρέα-
 τας ἀνακινουμένης ἐκ βάθρων τῶν 1882 καὶ ἐπισκευασθέντος τὸ 1911
 εἰς ἀπόστασιν 430 βημάτων ἀπὸ τῆς τελευταίας κατοικίας τῆς πόλεως, με
 ὕδωρ ὑφάλμυρον ἀλλὰ πόσιμον, ἐκ βάθρων ἑξαμέτρων. Τὸ ὕδωρ ἀνασύρε-
 ται διὰ γερανίου.

2) Ἐκ παλαιᾶς κρήνης (τοῦ Γ. Κουτάμπη) εἰς θέσιν «Καβάκια», ἀπε-
 χούσης τῆς πόλεως περὶ τὰ 2.5 χιλ. μ. με ὕδωρ διαγῆς καὶ ψυχρότατον.

3) Ἐξ ἀρχαίας κρήνης, ἐπισκευασθείσης νεωστὶ εἰς θέσιν «Κουρνιά»,
 ἀπεχούσης τῆς πόλεως περὶ τὸ 1.5 χιλ. μ. Περὶ τῆς κρήνης ταύτης Πλίνιος
 ὁ νεώτερος ἐν τῇ φυσικῇ αὐτοῦ ἱστορίᾳ ἀναφέρει τὸ παράδοξον φαινό-
 μενον, ὅτι «κατὰ μὲν τὸ θέρος ἦτο ἀφθονος, ἐν δὲ χειμῶνι μικρά».

Ἐντὸς τῆς πόλεως ὑπάρχουσι καὶ ἕτερα 23 φρέατα γλυφοῦ ὕδατος
 πρὸς χρῆσιν διαφόρων οἰκιακῶν ἀναγκῶν.

Ἡ Σωζόπολις ἀπέχει διὰ ξηρᾶς ἀπὸ τοῦ παραλίου Βουλγαρικοῦ χω-
 ρίου «Ἁγ. Νικόλαος» 7 χιλ. μ., τοῦ Πύργου 33, τῆς Ἀγγιάλου 52 καὶ
 τῆς Μεσημβρίας 71. Ὡς διὰ θαλάσσης δὲ ἀπὸ μὲν τοῦ Πύργου 12 μίλια,
 ἀπὸ τοῦ Ἀγγιάλου 9 καὶ ἀπὸ τῆς Μεσημβρίας 14, μετὰ τῶν ὁποίων καὶ
 συνδέεται διὰ τακτικῆς ἀτμοπλοικῆς συγκοινωνίας.

Ἐπικρατέστεροι ἄνεμοι ἀπὸ Μάρτιον - Αὐγούστου εἶναι ὁ Μαῖστρος,
 ὁ Μπονέντης ἢ καὶ ἀνάμικτοι, μ. μ. δὲ ὁ Σορόκος, ἡ Ὀστρια, ὁ Γαρμπῆς,

ἢ καὶ ἀνάμικτοι. Κατ' Αὐγουστον καὶ Σεπτέμβριον οἱ ἔτησιαί, κατὰ δὲ τὸ λοιπὸν πεντάμηνον διάστημα οἱ βόρειοι, οἱ δυτικοί, οἱ ἀνατολικοὶ ἢ καὶ ἀνάμικτοι (Μαΐστρος - Ντραμουντάνα, Γραῖο - Δραμουντάνα, Γραῖο - Λεβάντης, Λεβάντης).

Θερμοκρασία ἀπὸ Νοέμβριον μέχρι Μαρτίου ψυχρὰ καὶ ὑγρὰ, κατ' Ἀπρίλιον, Μάιον καὶ Ἰούνιον συγκερασμένη, Ἰούλιον καὶ Αὐγουστον θερμὴ, Σεπτέμβριον καὶ Ὀκτώβριον μετρία.

Οἱ ἕκτακτοι χειμῶνες ἐνταῦθα εἶναι σπάνιοι. Ἡ ἱστορία, ἀναφέρουσα τὸν ἕκτακτον χειμῶνα τοῦ 764 μ. Χρ., περιλαμβάνει ἐντὸς τῆς ἀκτῆνος αὐτοῦ καὶ τὴν Σωζόπολιν. Ὁ ἐν τῇ Ἐθνικῇ βιβλιοθήκῃ τῆς Σόφιας εὐρισκόμενος κώδηξ τῆς Ἀγγιᾶλου μνημονεῦει τὸν ἕκτακτον χειμῶνα τοῦ 1802, καθ' ὃν ἡ ἀπὸ Μεσημβρίας μέχρι Σωζοπόλεως παραλία ἐπάγη εἰς τοσοῦτον πάχος, ὥστε περὶ ἐπέραςε τὸ διάστημα ἀφίχθεις ἐνταῦθα Ἕλληνας καλόγηρος.

Αὐτόπτης μάρτυς μᾶς ἐβεβαίωσεν, ὅτι κατὰ τὸ ἔτος 1857 τοσαύτη χιών ἔπεσεν ἐν Σωζοπόλει, ὥστε τὸ πλάτος αὐτῆς ἀνῆλθεν εἰς τινα μέρη 2 1/2 - 3 μέτρα.

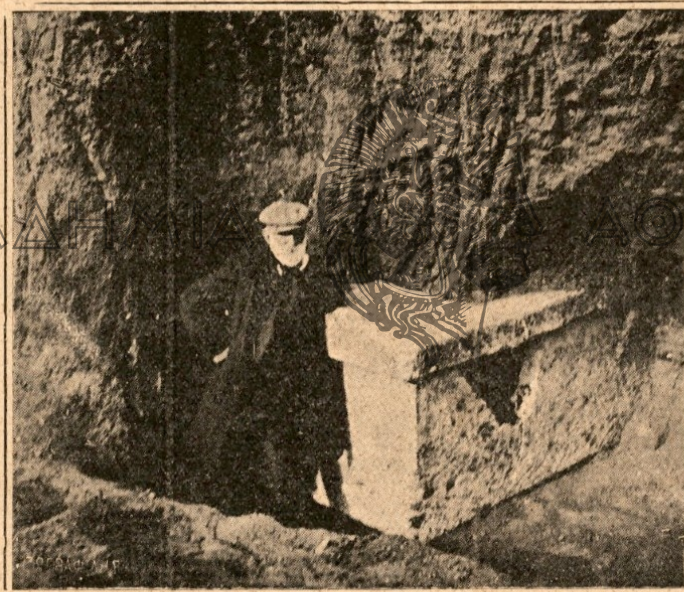
Τῇ 8ῃ Μαΐου 1874 ἀρχεὶ τῶν ἐπερῶν κατέστρεψε καθ' ὀλοκληρίαν τὴν βλάστησιν τῶν φυτῶν. Ἀλλὰ εἰς τὰς ἐπερὰς αὐτόπται ἐνὸς ἕκτακτου χειμῶνος συμβάντος ἐν 1882, πάλιν ἀναγινώσκόμεθα τὰ ἐξ ἑφύλλου ἐντύπου Ἐκκλησιαστικῆς βιβλιοθήκης τῆς Σόφιας: «Τὸ 1893 ἰανουαρίου 24 ἐπάγωσε τὸ λιμνὶ σαβᾶτο βροχὴ κατακλιθεῖσα καὶ βάσειξε ἡμέρας 9 καὶ μόλις τῇ 2 φεβρουαρίου τῆς ἐπαιούσης τῇ 27 τοῦ Ἀοιάνου τοῦ Χρισσοστόμου ἐχόρευαν μὲ τὰ νταβούλια τοῦ μαρτίνογλου ἐπάνου εἰς τὸ πούζη»¹⁾. Καὶ αἱ ἐφημερίδες τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ἀναφέρουσαι περὶ τοῦ παγετοῦ τούτου σημειοῦσι θερμοκρασίαν ὑπὸ τὸν πᾶγον 10°, τῆς θαλάσσης τελείως ἡρεμούσης. Τὸ πάχος τοῦ πάγου ἦν 0.25 1/2 μ. καὶ ἔξετείνετο εἰς 2500 καὶ πλέον βημάτων ἐντὸς τοῦ λιμένος καὶ πέραν τοῦ μικρονησίου «Ἁγ. Κηρύκος».

Βροχαὶ πίπτουσι μέτρια, γάλαζα σπανία. Τὸ ἔδαφος αὐτῆς σπανιώτατα ταράσσεται καὶ τότε ἐξ ἀσθενῶν μόνων καὶ ὄλως ἀκινδύνων συσμηκῶν δονήσεων.

Εὐδοκιμοῦσιν ἡ ἄμπελος, τὰ πεπονοειδῆ καὶ ὄλα τὰ ὄπωροφόρα, πλὴν τῆς εἰλαίας καὶ τῶν ἐσπεριδοειδῶν. Τὰ σιτηρά, καλλιεργούμενα κατὰ τὴν ἡσιόδειον ἀκόμη μέθοδον ἀποδίδουσιν 8-10. Ἐπίσης εὐδοκιμοῦσι καλλιεργούμενα, εἰς ἐλαχίστην ὅμως κλίμακα, ὁ καπνός, τὸ λινάρι καὶ ὁ βάμβαξ.

¹⁾ Ἐτηρήθη ἡ ὀρθογραφία τοῦ ἰδιογράφου.

Ἄνεπηρέαστοι ἀπὸ παντὸς πατριωτικοῦ ἐγωϊσμοῦ καὶ πάσης ἄλλης προκαταλήψεως, δυνάμεθα, ἕνεκα τῶν σπανίων καὶ ἀπειρογράπτων αὐτῆς φυσικῶν καλλονῶν καὶ τοῦ ὑγιεινοῦ κλίματος, νὰ ἀποκαλέσωμεν τὴν Σωζόπολιν «ρόδον τῆς Βουλγαρίας» καὶ «μέλλουσαν Νίκαιαν» αὐτῆς.

(Σύλλογὴ Σταμούλη)

Σαρκοθάγος εὐρεθείσα κατὰ τὰς ἀνασκαφὰς τοῦ ἔξω τῆς Σηλυβρίας τόμβου, γινομένης κατὰ τὸ 1912 παρὰ τῶν κ.κ. G. Seur καὶ Ἀ. Σταμούλη. Ἐντὸς αὐτῆς εὐρέθησαν ὀλίγα νομίσματα παραδοθέντα εἰς τὰς τοπικὰς ἀρχὰς διὰ τὸ ἐν Κωνσταντινουπόλει μουσεῖον.

(Φωτογραφία ληφθεῖσα κατὰ τὸ 1912 παρὰ τοῦ Γάλλου ἀρχαιολόγου κ. G. Seur).

Η ΗΡΑΚΛΕΙΑ ΚΑΤΑ ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ 17ΟΥ ΑΙΩΝΟΣ

Ὁ Γουλιέλμος Γιώσηπος Grelot ἐπισκεφθεὶς τὴν Θράκην κατὰ τὸ τέλος τοῦ 17ου αἰῶνος (τὸ ἔργον του ἐδημοσιεύθη τὸ 1680), συνοδεύων τὸν Βασιλικὸν ἰατρὸν καὶ ἀρχαιολόγον Vaillant, περιγράφει τὴν τότε Ἡράκλειαν, ἡ ὁποία μὲ ὄλην τὴν τὴν κατὰπτωσιν 150 ἔτη μετὰ τὴν ἄλωσιν, διετῆρει εἰσέτι πολλὰ περισσότερα λείψανα τοῦ παρελθόντος μεγαλείου τῆς ἡ σήμερον. Οἱ ἀναγνώσται τῶν «Θρακικῶν» θὰ εὖρωσι τὴν περιγραφὴν ἀρκετὰ ἐνδιαφέρουσαν.

Νέα Ὑόρκη.

A. A. Σ.

Ἡ πόλις αὕτη εἶνε μία ἐκ τῶν σαφῶν περιπτῶν, αἱ ὁποῖαι ἔχουν τὸ ἴδιον ὄνομα. Βλέπων τις τὴν σήμερον κειροθρήνητον κατάστασιν τῆς δυσκολεύεται νὰ πιστεύσῃ ὅτι εἶνε τὴν ἐστὶν τῆς ὀνομαστῆς Περίνθου, ἣτις ἐπιβλήθη ἀλλοτε τῶν ναυαγίων τῆς εἰς τὸ ὑπερήφανον Βυζάντιον. σπένδει σήμερον ὑπὸ τὴν τριάντιαν ἐπισημ. εὐτυχῶς μὲ ὅλας τὰς καταστροφάς, τὰς ὁποίας ὑπέστη, ἀπέμειν ἀπομνη τὸ ὄνομά τῆς.

Ἡ πόλις αὕτη εἶνε κτισμένη περὶ ἑνὸς ἀκρωτηρίου, ὀλίγον ὑψηλοῦ, μὲ τὸ ὁποῖον σχηματίζονται ἀπὸ τὰ δύο μέρη, δύο λιμένες ἀρκετὰ κατὰλληλοι διὰ τὰ πλοῖα. Ἐξ αὐτῶν ὁ μόνος συχνάζομενος, εἶνε ὁ βορειοανατολικὸς ὅστις εἶνε καὶ μεγαλύτερος καὶ ἀσφαλέστερος. Δυστυχῶς οἱ Τούρκοι ὄχι μόνον δὲν φροντίζουν νὰ τὸν καθαρίσουν, ἀλλ' ἀναλήτως ἀφίνουν νὰ ὑπερπληρωθῇ ἀπὸ τὰ συντρίμματα τῶν ἀρχαίων οἰκοδομῶν ἀρκετὰ ἀπὸ τὰ ὁποῖα φαίνονται ἐκ τῆς παραλίας ὡς ἐκ τούτου δὲν θὰ εἶνε πλέον δυνατόν νὰ εἰσέλθουν παρὰ βάρκες, Τουρκικὰ καΐκια καὶ ἄλλα πλοῖα μετρίου μεγέθους, ἐνῶ εἰς τὴν ἐποχὴν τοῦ αὐτοκράτορος Σεήρου καὶ μάλιστα πολὺ πρὸ αὐτῆς καὶ μετ' αὐτήν, ἐνανλόχει συχνὰ ἐν ἀσφαλείᾳ ὀλόκληρος ναυτικὴ δύναμις, καὶ τὰ μεγαλύτερα πλοῖα, τὴν Πέρινθον εἶχαν ἀσφαλῆ λιμένα.

Τὸ σχῆμα τοῦ λιμένος τούτου εἶνε κυκλωτερές, κάπως προσομοιάζον μὲ πέταλον. Ἡ θέα του εἶνε ἀρκετὰ εὐχάριστος, ἰδίως ἄνωθεν τοῦ ἀριστερόθεν κειμένου ἀκρωτηρίου εἶνε πολὺ καλυτέρα ἐκεῖθεν φαίνονται οἱ δύο λιμένες, μετὰ τῶν ὁποίων εὐρίσκεται ἡ Ἡράκλεια, καὶ ἡ θάλασσα τοῦ Μαρμαρᾶ. Πέριξ τῆς Ἡρακλείας εὐρίσκονται ὠραῖα ἔξοχα.

Βεβαίως ἐδῶ ἔκειτο τὸ ὠραῖον ἀμφιθέατρον τῆς Ἡρακλείας, τὸ ὁποῖον ἔθεωρεῖτο ἐκ τῶν ἐπτὰ θαυμάτων τοῦ κόσμου. Φαίνονται ἀκόμη μερικὰ ὠραῖα ἐρείπια καὶ λείψανα οἰκοδομῶν μεταξύ ἄλλων σώζονται μεγάλα ὑπόγεια, τὰ ὁποῖα εἶχαν πλήρη ὕδατος ἐκτάκτως καθαρῶ καὶ ψυχρῶ. Ταῦτα μεταχειρίζονται ἤδη ὡς στέρας. Ἀπὸ αὐτὰς τὰς ὑδραποθήκας (αἱ ὁποῖαι προφανῶς ἐπληροῦντο ἀπὸ πηγαιῶ ὕδατα καθότι εὐρίσκονται εἰς πολὺ ὑψηλὸν τόπον καὶ δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ἐχρησιμοποιοῦντο διὰ νερὰ τῶν βροχῶν) διοχετεύονται τὰ νερὰ εἰς τὰ πέριξ τοῦ ἀμφιθέατρον.

Καὶ δὲν εἶνε μόνον ἡ οἰκοδομὴ αὕτη, ἥτις ἦτο ἀξιοθαύμαστος εἰς τὴν Ἡράκλειαν. Ἐκτὸς τῶν ναῶν, τῶν λουτροῶν καὶ ἀρκετῶν ἄλλων δημοσίων οἰκοδομῶν ἀπὸ τὰς ὁποίας ἦτο αὕτη στολισμένη, ὑπῆρχον πλεῖστα ὠραῖα ἀγάλματα εἰς δημοσίας θέσεις ὑψούμενα εἰς μνήμην ὅσων ἔκαμνον ἰδιαιτερόν τι διὰ τὴν πρόοδον τῆς πόλεως. Τὰ ἀγάλματα ἔθραύσθησαν καὶ κατατεμαχίσθησαν παρὰ τῆς βαρβαρότητος τῶν αἰώνων ἄλλ' αἱ περιωθεῖσαι βάσεις καὶ αἱ ἐπιγραφαὶ δεικνύουν ἀρκετὰ τὴν εὐγνωμοσύνην τῶν Περινθίων πρὸς τοὺς εὐεργέτας τῆς. Ἀπόδειξις τῆς γεναιοδωρίας τῶν ἀρχαίων Ἡρακλειωτῶν καὶ μαρτυρία ὅτι ἡ πόλις Ἡράκλεια εἶνε ἡ ἀρχαία Περὶνθος. Αἱ Ἑλληνικαὶ καὶ Λατινικαὶ ἐπιγραφαὶ τὰς ὁποίας ἀναγινώσκει τις εἰς διάφορα μέρη δὲν ἐπιτρέπουσι ἀμφιβολίας καὶ τὰ εὐρισκόμενα ὠραῖα λείψανα τῆς ἀρχαιότητος, βεβαίως ὅτι εἶπετ' εἰς ποιητικῆς

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

Quae magna Perinthus

ante fuit, priscum natavit Heraclaea nomen

Πολλὰ ἀρχαῖα τεμάχια ἐπιγραφῶν μεταχειρίζονται ὡς βαθμίδας εἰς τὰς εἰσόδους, ἀλλ' ἡ μεγαλυτέρα τῶν ἐπιγραφῶν αὐτῶν αἱ ὁποῖαι φαίνονται εἰς Ἡράκλειαν, εἶνε ἐντειχισμένη εἰς χονδρὸν τοῖχον τοῦ μητροπολιτικοῦ ναοῦ τῆς πόλεως ταύτης ἐπὶ τῆς ὁδοῦ, ἥτις ἄγει εἰς Ἀδριανούπολιν. Αὕτη εἶνε Ἑλληνικὴ ἀφιέρωσις εἰς τὴν ἀγαθὴν τύχην τοῦ αὐτοκράτορος Σευήρου. Ὁ Σευήρος εἶνε ὁ αὐτοκράτωρ, ὁ ὁποῖος διὰ νὰ ἐκδικηθῇ τὸ Βιζάντιον, τὸ ὁποῖον ἔλαβε τὸ μέρος τοῦ Pescennius Siger, τὸ ὑπέταξε καὶ τὸ ὑπεχρέωσε νὰ λάβῃ τοὺς νόμους τῆς δημοκρατίας τῆς Περὶνθου, τῆς ὁποίας ἦτο ἀντίζηλος. Ὑπάρχει μίᾳ ἐπιγραφῇ πλησίον τῆς ἰδίας Ἐκκλησίας εἰς τὸν οἶκον τοῦ Μητροπολίτου (Primat ἢ Grand Eneque). Αὕτη εἶνε ἀφιερωμένη εἰς τὴν ἀγαθὴν τύχην τοῦ αὐτοκράτορος Τραϊανοῦ υἱοῦ τοῦ Nerva.

Ἡ οἰκία τοῦ Μητροπολίτου συνέχεται μετὰ τοῦ ναοῦ ὅπως οὗτος μεταβαίνει ἐν ἀσφαλείᾳ ἵνα λειτουργήσῃ. Εἰς τὸν μεταξύ τῶν δύο διαδρομον, τὸν ὁποῖον μεταχειρίζονται καὶ διὰ προπύλαια, ὑπάρχει ὁ τάφος ἐνὸς εὐγενοῦς Ἄγγλου ὅστις μεταβαίνει εἰς Κωνσταντινούπολιν ἡσθένησε ἀπὸ

πανώλην εἰς τὴν Τένεδον καὶ ἀπέθανε πρὶν φθάσῃ εἰς Ἡράκλειαν, ὅπου ἐτάφη κατὰ τὸ 1627, ὡς σημειοῦσιν ἡ Ἑλληνικὴ καὶ Λατινικὴ ἐπιγραφὴ τὴν ὁποίαν ἔγραψαν ἐπὶ τοῦ τάφου του¹⁾.

Ἡ Μητροπολιτικὴ αὕτη ἐκκλησία τῆς Ἡρακλείας εἶνε ἀπὸ τὰς ὥραιότερας ὅλης τῆς Ἑλλάδος. Δὲν πρέπει νὰ νομίσῃ τις ὅτι εἶνε ἀρχιτεκτονικὸν ἀριστούργημα. Εἶνε μία ἐκκλησία οἰκοδομημένη, ὅπως ὅπως, ἐπὶ ἑνὸς τῶν τειχῶν τῆς πόλεως καὶ ἐπὶ τῶν ξηρείων ἀρχαίας οἰκοδομῆς, ἴσως πύργου, ἐπὶ τοῦ ὁποίου οἰκοδόμησαν θόλον ἀρκετὰ ὥραϊον, ὅστις καλύπτει ὅλην τὴν οἰκοδομήν. Τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ ναοῦ εἶνε ἀρχαῖα καθαρὸν καὶ καλύτερα διευθετημένον ἀπὸ τὸν ναὸν τῶν Πατριαρχείων τῆς Κωνσπόλεως.

Υπάρχουν ἀκόμη πολλαὶ ἄλλαι ἐκκλησῖαι εἰς Ἡράκλειαν, αἱ ὁποῖαι δὲν εἶνε εἰς τὴν αὐτὴν καλὴν κατάστασιν ὡς ἡ Μητροπολιτικὴ ἐκκλησία: Ἐκ τῶν πέντε-ἕξ ἄλλων, αἱ ὁποῖαι φαίνονται, ὑπάρχουν δύο ἕως τρεῖς ἔρημοι καὶ ἐγκαταλειμμένα. Καὶ αὐταὶ ἔχουν τὴν τύχην ὁμοίαν μετὰ τὰς περισσοτέρας τῶν οἰκῶν αὐτῆς τῆς πόλεως. "Ὅταν ἔφθασα εἰς Ἡράκλειαν ἠρώτησα ἂν ἦτο ἔορτή, διότι διεθλῶν πολλῶν ὁδοῦς ἔβλεπον τὰ καταστήματα κλειστὰ καὶ οἰκίας κενὰ. Με ἀπήντησαν ὅτι ἦσαν πολλαὶ οἰκίαι ἑλλήνων Ἡρακλειωτῶν, οἵτινες ἀπέθανον ἀπὸ πανώλην, ἢ ἄλλων οἱ ὁποῖοι ἐγκατέλειψαν τὰ κτήματα καὶ τὴν κατοικίαν τὴν πρὸ ὀλίγων ἐτῶν διατρίψαντες ἐπιπέσαν τῶν πιέσεων τῶν Τούρκων, καὶ ὁποῖοι ἐγκαταλείποντες τοὺς ἐπιβόρειτον νέας συγκοινωνίας. Ἀν αὐτὴ ἐγκαταλείψῃ δὲν θὰ μείνουν εἰς Ἡράκλειαν παρὰ μόνον Τούρκοι κάτοικοι.

Τὸ ἐμπόριον τὸ ὁποῖον διεξήκατο σήμερον εἰς Ἡράκλειαν δὲν εἶνε μέγα. Τὰ πλοῖα εἰσπλέουν εἰς τὸν λιμένα τῆς διὰ νὰ προφυλαχθῶν ἀπὸ κακὸν καιρὸν ὁ ὁποῖος πιθανὸν νὰ τοὺς παρουσιασθῇ εἰς τὰ πέριξ, (ὡς συνέβη εἰς τὸ ἡμέτερον τὸ ὁποῖον ὑπεχρεώθη νὰ ἀγκυροβολήσῃ πέντε ἕως ἕξ ἡμέρας ἀπὸ δυνατὴ τραμμοντάνα) καὶ ὄχι διὰ νὰ κάμουν ἀξίαν λόγου φόρτωσιν.

Εὐρίσκει τις ἐν τούτοις βαμβάκι, ἐληές, ὀπωρικά ξηρὰ καὶ νοπά, δέρματα καὶ μαλλιά εἰς ἀρκετὰ μεγάλην ποσότητα.

Εὐρέθην εἰς Ἡράκλειαν κατὰ τὴν συγκομιδὴν τοῦ βάμβακος καὶ ἐκ περιεργείας μετέβη εἰς τοὺς ἀγροὺς διὰ νὰ ἰδῶ με ποῖον τρόπον γίνεται²⁾.

Ἡ πόλις αὕτη ἐτιμήθη ἀπὸ τὴν μεγαλόψυχον γενναιότητα πλείστων μαρτύρων, οἵτινες ἔχυσαν τὸ αἷμα των διὰ τὴν ὑπεράσπισιν τῆς χριστιανικῆς πίστεως.

Ἐξ αὐτῶν εἶνε οἱ ἅγιοι Φηλιξ, Ἰανουάριος, Κλήμης καὶ Φιλίμων.

¹⁾ Ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη ἐσώζετο μέχρι ἐσχάτων (Σ. Μ.).

²⁾ Παραλείπεται ἡ περιγραφὴ τοῦ βάμβακος (Σ. Μ.).

ΔΗΜ. ΔΟΥΚΟΠΟΥΛΟΥ

ΠΑΤΕΡ-ΙΑΚΩΒΟΣ Ο ΝΕΟΣ ΠΟΥ ΤΕΛΕΙΩΣΕ ΜΑΡΤΥΡΙΚΑ ΣΤΟ ΔΙΔΥΜΟΤΕΙΧΟ ΤΟ 1520

Στο διαλυμένο τώρα μοναστήρι της Δερβενίστας (Τριγωνίδα της Αιτωλίας) — βρίσκονταν τρεις χειρόγραφες φυλλάδες του Αγίου Ιακώβου. Τὸν καιρὸ πού διακλύονταν αὐτὰ μοναστήρια — περᾶν αἱ αὐτὲς ὁδοὶ, ἔπαιε καὶ ἄλλα ποκὰ βιβλία τῆς βιβλιοθήκης του. Κάθε στήν τιμὴ πού ἀπολάβει ὁ νέος αὐτὸς Ἅγιος στὰ χωριά του Ἀπόκουρου, καὶ τὰ τρία αὐτὰ χειρόγραφα γλύτωσαν. Τὰ δύο ἔπεσαν στὰ χέρια μου καὶ τάχω. Τὸ τρίτο ξεθωριασμένο καὶ σὲ λίγα φύλλα περισωμένο, το εἶδα δὴ κι εἴκοσι πέντε χρόνια στὰ χέρια ἐνοῦ χωριάτη ἀπ' τὴ Δερβενίστα. Ποιὸς ξέρει τώρα τί ἔχει γίνεи.

Ἡ πρὸ ὁμορφογραμμμένη φυλλάδα, (σχῆμα ὄγδοο), ἀντιγράφτηκε σὲ χαρτὶ τὸ 1824 ἀπὸ καλιότερο χειρόγραφο. Ἔτσι γράφει ὁ ἀντιγραφέας κάτω ἀπ' τὴ σμιτσογραφία τῶν ἁγίων Ἰακώβου, Ἰακώβου καὶ Διονυσίου στὸ πρῶτο φύλλο. Ἔχει τὴν ἀκολουθία, τὸ συναξάρι καὶ τὸ «βίο καὶ πολιτεία τοῦ δσιομάρτυρος Ἰακώβου». Συγγραφέας τοῦ βιβλίου εἶναι κάποιος Παναγιώτης ὑποψήφιος καλόγερος στ' Ἅγιον ἕρος. Τὸ γράφει ὁ ἴδιος στὸ τριαντατριᾶστιχο ποίημα πού σύνταξε στὰ τελευταία τοῦ «βίου» :

«Κἀμὲ πάτερ σύνταξον τοῖς σὲ ὕμνοῦσι
«Παναγιώτην σὸν θύτην ραδοβεδότην»¹⁾

«Καὶ βουλὴν ἐμήν, ἀγαθῶς περαιῶσαι»,
«Τὸ τῶν μοναχῶν τὸ σχῆμα ἐνδυνθῆναι» κ.τ.λ.

¹⁾ Ἀπ' τὸ Ραδοβίτσι τῆς Ἀνασελίτσας Ἰσως.

Τὴ φυλλάδα τὴν τύπωσα στὰ 1894 με' ἐξοδα τοῦ διαλυμένου μοναστη-
ριοῦ τῆς Δερβέκιστας σὲ χίλια μονάχα ἀντίτυπα. Οὔτε ἓνα σήμερα δὲν

Εἰκόνα στὴν ἀρχὴ τοῦ χειρογράφου.

ὑπάρχει· ἀλλὰ κι ἡ κυκλοφορία τῆς ἔμεινε περιορισμένη στὰ χωριὰ τοῦ
'Απόκουρου. Μόλα ταῦτα ὁ μακαρὶτης Περ. Ζερλέντης γράφοντας γιὰ τὸ.

Θεωνά, τὸ μητροπολίτη Θεσσαλονίκης στὴ «Βυζαντινὴ ἐπετηρίδα» τοῦ Κρουμπάχερ, παραπέμπει στὴ ντυπωμένη φυλλάδα. Παράξενο μού φαίνεται, ποῦ βρῆκε τὸ ἀντίτυπο.

Ἡ ἔκδοση κείνη εἶναι τεποτένεια. Ἐπροσπάθησα μὲ τις τότε ἰδέες μου νὰ ξεκαθαρίσω τὸ κείμενο ἀπ' τις τάχα χυδαιολογίες. Ἔτσι νόμιζα πὼς δίνω στὴ δημοσιότητα κάτι καλύτερο. Λυποῦμαι, γιατί ἔτσι σκεφτόμουν. Ποῦ νὰ βρεθοῦν τὰ χρήματα τώρα νὰ ξαναδημοσιευτῇ ὁ κώδικας μὲ ἀναλλοίωτο τὸ κείμενο, ὅπως πρέπει; Ἄς εἶναι.

Μὲ τὴν εὐκαιρία ποῦ ἄρχισαν νὰ δημοσιεύονται τὰ «Θρακικά», νομίζω πὼς προσφέρω κάποια συμβολὴ στὴ θρακικὴ ἱστορία κάνοντας λόγο γιὰ τὸν πάτερ 'Ιάκωβο καὶ ξαναδημοσιεύοντας ἓνα μέρος τοῦ κειμένου, γλωσσικὰ ἀπεύραχτο, ἐκεῖνο ποῦ γράφει γιὰ τὸ μαρτυρικό του θάνατο στὸ Διδυμότειχο.

Γιάννης στὰ κοσμικά ἦταν τὸ ὄνομα τοῦ ὁσιομάρτυρα. Βοϊδοντάδες, χωρὶς κοντὰ στὴν Καστοριά εἶναι ἡ πατρίδα του. Πολλὰ χρόνια ἔκαμε τὸ χασάπη στὴν Πόλη κι ἀπόκτησε πλοῦτος. Ἀπόρητα ὅμως σκόρπισε κατ'ὸπιν τὰ γρόσια του κι ἦρθε στ' Ἅγιον ὄρος. Ἦτανε καλόγερος κι ἀσκήτευε σὲ καλύδα κοντὰ στὴ μονὴ τῶν Ἰγέρων. Πρώτιστα ἔλαμψε ἡ ἀρετὴ του, καὶ γι' αὐτὸ πολλοὶ τὸν ἀκολούθησαν σὰ μαθητὴς του. Κι ἀπ' αὐτοὺς ἔκκολλησε ὁ Μασκινός, κι ὁ παπὰ Θεωνά, ἰστέον Μητροπολίτης Θεσσαλονίκης.

Ἦταν κατὰ τὸ 1519· τὰ πρώτα χρόνια τῆς μαύρης κι ἀδάσταχτης σκλαδιᾶς. Σὰν θεῖα ἐπιταγὴ χαρακτηρίσει ὁ βιογράφος του τὴ σκέψη ποῦ τοῦ ἦρθε νὰ φύγει ἀπ' τ' Ἅγιον ὄρος καὶ γιρῆ στὰ μέρη τῆς Αἰτωλίας.

Ἐχοντας τὴ μαθητικὴ συντροφιά του ἦρθε κι ἐγκαταστάθηκε στὸ μοναστήρι τῆς Δερβέκιστας, «ὁ Πρόδρομος». Ἐνα χρόνο ἔμεινε κεῖ πέρα.

Ἡ σπηλιὰ ποῦ ἀσκήτευε, καὶ σήμερα εἶναι ἀκόμα γνωστὴ στὰ περίχωρα. Ὅλοι δείχνουν τ' «Ἀσκηταρεῖό», σ' ἓνα γκρεμό, δῶθε μεριά ἀπ' τὸ Ριγάνι τοῦ Ἐπάχτου κατὰ τὴ δεξιὰ ἄκρη τοῦ Φεῖδαρη. Σῶζεται καὶ σήμερα τὸ ξεροτοίχι ποῦ εἶχε χτίσει γιὰ νὰ κρατᾷ τὰ χόματα. Τὰ κερροσταλάματα κι οἱ κεντιές ἀπ' τὰ κερὰ π' ἀναβε στὸ βράχο, φαίνονται, κι ἄς εἶναι περασμένα παραπάνω ἀπὸ 400 χρόνια ὡς τώρα.

Σωρὸ ἔτρεχαν οἱ χωριάτες ἀπὸνα γύρο τὸ Σαββατο—Κύριακο ποῦ ὁ Ἅγιος ἀφήνοντας τ' ἀσκηταρεῖό, ἐρχόταν στὸ μοναστήρι νὰ λειτουργηθῇ καὶ μεταλάβῃ. Ἄλλος ἐρχόταν νὰ τὸν δῇ καὶ τοῦ φιλήσῃ τὸ χέρι, ἄλλος γιὰ νὰ ἑομολογηθῇ καὶ πάρει συχώρεση καὶ ἄλλος ἀπ' ἀπλή περιέργεια.

Τὸ συχνὸ αὐτὸ ἀνθρωπομάζωμα σ' ἓναν τέτοιο ἐρημον τόπο κίνησε τὴν ὑποψία τοῦ Ἁγᾶ. Μπήκαν βέβαια κι οἱ ραδιουργίες στὴ μέση. Πολλοὶ θέλοντας νὰ κολακέψουν τὸν τύραννό τους, γιὰ ὑποπτη παράσταιναν τὴν παρουν-

σία τοῦ Ἁγίου στὰ μέρη τῆς Αἰτωλίας. Καί φέρτα πάνω φέρτα κάτω, ἐπισπασαν αὐτὸν καὶ τοὺς μαθητὲς του, Ἰάκωβο, διάκω, καὶ Διονύσιο, καλόγερο. Δεμένους τοὺς πήγαν στὰ Τρίκιζλα. Τοὺς φυλάκωσεν ὁ μπέης. Ἀπ' τὴ φυλακὴ ἔγραψε γράμμα πίσω στὴ Δερβέκιστα καὶ γιὰ διάδοχό του διώριζε τὸν παπὰ-Θεωνά.

«καὶ ἀφοῦ ἔγραψε τὴν ἐπιστολή, ἔφθασαν καὶ οἱ βασιλικοὶ ἄνθρωποι, (Σελήμης δὲ ἦν οὗτος ὁ ἀπηνῆς καὶ ὀμύτατος) καὶ ἔδωκαν οἱ ὑπηρέται ἀπὸ τὴν φυλακὴν τὸν Ὅσιον, καὶ τοὺς δύο μαθητάς του· καὶ ὁ ἓνας λέγονταν Ἰάκωβος καὶ τὴν τάξιν διάκωνος, καὶ ὁ ἄλλος Διονύσιος· καὶ τοὺς ἔδωκαν καθάλλαν εἰς ἄλογα, καὶ μὲ ἀλύτους σιδηρᾶς ὑποκάτωθεν τῶν ποδῶν τοὺς ἔδεσαν. νὰ τοὺς ὑπάγουν εἰς τὸν βασιλέα· καὶ φθάσαντες εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν, δὲν εὔρον ἐκεῖ τὸν βασιλέα, ἀμὴ εἰς ἄλλο κάστρον *Λυμότερον* ὀνομαζόμενον, καὶ τοὺς ὑπήγαν ἐκεῖ· καὶ ἐπρόσταξε νὰ ἔλθουν ἔμπροσθέν του, νὰ τοὺς ἐξετάσῃ, καὶ καθὼς ἐπαρεστάθησαν εἰς τὸ κριτήριόν του, δὲν ἐδειλίασαν· ἀμὴ μὲ ἀνδρείαν ἔκαμναν τὰς ἀποκρίσεις! καὶ ὁ τύραννος κοιτάζας αὐτοὺς μὲ ἄγριον πρόσωπον εἶπε τὸν Ὅσιον· εἶπέ, τί εἶναι αὐτὰ ὅπου ἤκουσα διὰ σεῖν· καὶ διὰ ποίαν αἰτίαν συνάξεις τοὺς ραγιαδες εἰς τοῦ λόγου σου· μήπως ἦσαν κριτῆς; καὶ ὁ Ὅσιος ἀπεκρίθη· σὺ εἶσαι κριτῆς, ὅπου κυρεῖς τὸν κόσμον ταῦτον· καὶ ἐμένα μοῦ ἐδόθη ἄλλη κρίσις νὰ διδάσκω τὰ πλῆθη τῶν Χριστιανῶν, νὰ κἀνουν τὰς παραγγελίας τοῦ Θεοῦ, καὶ ὁ τύραννος εἶπε· καὶ ποία κρίσις σοῦ ἐδόθη παρὰ Θεοῦ; λέγει του ὁ Ὅσιος, νὰ διδάσκῃ τὸν κόσμον τοῦ Θεοῦ, τῶν ὁμοφύλων μου Χριστιανῶν, διὰ νὰ ἐργάζωνται τὰς ἀγίας αὐτοῦ ἐντολάς, καὶ νὰ μὴ κἀνουν κανένα κακόν· καὶ ὁ τύραννος ταῦτα ἀκούσας, ἐθυμώθη περισσότερο, καὶ μὲ θυμὸν τὸν λέγει· ἀνοστὰ κεφαλῇ, λέγε τὴν ἀλήθειαν, καὶ μὴ κρύπτῃς ἐκεῖνα, ὅπου ἔμαθα ἐγὼ ἀπὸ τοὺς ὁμοπίστους μου. καὶ ὁ Ὅσιος τοῦ εἶπεν, ἐὰν ζητᾷς νὰ μάθῃς τὴν ἀλήθειαν, αὐτὴ ὅπου σοῦ εἶπα εἶναι. καὶ εἰς τὸ χέρι σου εἶμαι, καὶ κάμε ὅ,τι θέλεις· τότε ἐπρόσταξε νὰ κρεμάσουν τὸν ἅγιον, καὶ νὰ τὸν δείρουν ὄραν πολλὴν μὲ βούνευρα, καὶ δερνόμενος καθόλου δὲν ἐλάλει. ἀμὴ μιμούμενος τὸν ὑπὲρ ἡμῶν ἀποθανόντα Χριστόν, καὶ σιωπῶντας ὑπέμεινε τὰς βασάνους ἀνδρείως, τόσον ὅπου σὰν νὰ ἐπαιδεύετο ἄλλος· καὶ πάλιν ἐπρόσταξεν ὁ κατηραμένος νὰ δείρουν καὶ τοὺς μαθητάς του, καὶ ἰδὼν ὅτι αἰτίαν διὰ θάνατον δὲν εἶχαν, ἐπρόσταξε νὰ τοὺς φυλακώσουν· καὶ τὴν ἄλλην ἡμέραν εἶπεν καὶ τοὺς ἔφεραν ἔμπροσθέν του, καὶ πολὺ τοὺς ἐθασάνισε, ἐπρόσταξε νὰ τοὺς βάλουν στρέβλας εἰς τὰς ἀγίας τῶν κεφαλᾶς· καὶ ὁ Ὅσιος στρεβλούμενος δὲν ἔπαθε βλάβην, ὁ δὲ διάκωνος σφιγγόμενος ἐδῆλκεν ὁ ὀφθαλμὸς του, καὶ ἦτον κατὰ πολλὰ εὐμορφος εἰς τὴν ὄψιν, διὰ τὸ ὅποιον πολὺ ἐπάσχιζε πολλάκις νὰ τὸν τουρκήσῃ νὰ ἀρνηθῇ τὸν Χριστόν. ἀμὴ τοῦ Θεοῦ ἡ χάρις τὸν

ἐδυνάμωνε· αὐτὰς τὰς δύο τιμωρίας τοὺς ἔκαμε εἰς τὸ *Λυμώτειχον*. καὶ ὕστερα τοὺς ἔδρασαν μετὰ σιδηρᾶς ἀλύσους, καὶ τοὺς ἔστειλαν εἰς τὴν *Ἀδριανοῦπολιν*, ὅτι ἐκεῖ ἦτον οἱ πασάδες τοῦ παραγγέλλοντος, νὰ τοὺς φυλάξουν καλὰ καὶ δι' ἄλλην ἐξέτασιν. καὶ εἰς ὀλίγας ἡμέρας ἐπῆγε καὶ ὁ τύραννος ἐκεῖ, καὶ ἔμαθεν ἀπὸ τοὺς πασάδες του, ὅτι δὲν εἶναι ἄξιοι θανάτου. ἀμὴ ἔχει καὶ προφητικὸν χάρισμα, καὶ ἐκεῖνα ὅπου θὰ γίνουσι εἰς τοὺς ἀνθρώπους τὰ λέγει ὡσάν νὰ τὰ βλέπη· καὶ ἀκούσας ὁ τύραννος ἐχάρη πολύ, ὅτι ἦτον πολὺ φιλόζωος, καὶ ἀγαποῦσε νὰ μάθῃ διὰ λόγου του· καὶ προσκαλέσας τὸν Ὅσιον, τὸν ἐρωτοῦσε πόσον θὰ ζήσῃ. καὶ ὁ ἅγιος τοῦ εἶπεν· ἤξευρε ἀπὸ ἐμένα, ὦ βασιλεῦ, ὅτι ἡ ζωὴ σου ἐμετρήθη, καὶ εἰς ἐννέα μῆνας τελειώνει. Λέγει τοῦ ὁ τύραννος δὲν ἤξεύρεις τί λέγεις! Ἔ, ἐγὼ θέλω νὰ ζήσω, καὶ νὰ ὑπάγω νὰ πάρω τὴν Ρόδον. (τὴν ὁποίαν τότε ἐπολέμει) λέγει τοῦ ὁ ἅγιος· καὶ σὺ εἰς ἐννέα μῆνας ἀποθνήσκεις, καὶ διὰ τὴν Ρόδον τί σὲ μέλεις; Καὶ οἱ πασάδες ἔγραψαν τὴν ἡμέραν καὶ δὲν ἐψεύσθη ὁ ἅγιος, ὅτι τελειώνοντες οἱ ἐννέα μῆνες, ἀπέθανε καὶ ὁ τύραννος καὶ ὑπῆγεν εἰς τὸ πῦρ τῆς κολάσεως! ἀκούοντάς ἡμῶς τοῦτον τὸν λόγον ὁ τύραννος, ἐθυμώθη πολὺ καὶ εἶπε καὶ ἐκολακίωσεν τὸν Ὅσιον, καὶ ἐστοχάζετο μὲ τί τρόπον νὰ τὸν θανατώσῃ· γὰρ εἶς εὐλογον αἰτίαν. διὰ τοῦτο ἐτεχνεύθη ὁ κατηγορούμενος, καὶ εἰπὼν εἰς τὸν πασά νὰ τὸν ἐρωτήσῃ περὶ τοῦ Χριστοῦ καὶ τοῦ Μωϋσέθ. καὶ ἐλθὼν ὁ πασάς λέγει τὸν Ὅσιον· Ἄδελφ, πῶς ἔχεις τὸν Χριστόν; καὶ ὁ Ὅσιος εἶπε· τέλειον θεὸν καὶ τέλειον ἀνθρώπον· καὶ τοῦ ἐδιηγήθη ὅλον τὸ μυστήριον τῆς συγκολληθείσης. Λέγει τοῦ πάλιν ὁ πασάς· ἀμὴ τὸν προφήτην μὰς πῶς τὸν ἔχεις; καὶ ὁ Ὅσιος εἶπε· δὲν εἶναι προφήτης, ἀμὴ ἐχθρὸς τοῦ Θεοῦ καὶ φίλος τοῦ Διαβόλου ἄριστος, ὅτι δὲν ἐλύπησεν ἄλλος περισσότερο τὸν Θεὸν καθὼς αὐτός, καὶ ὅποιος ἐλπίζει εἰς αὐτόν, ἢ τὸν ἔχει διὰ προφήτην, δὲν ἀξιώνεται τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ. Ταῦτα ἀκούσας ὁ πασάς, ἦλθε καὶ τὰ εἶπε τὸν τύραννον. καὶ ἐκεῖνος παρευθεῖς, ἔστειλε τοὺς φονεῖς καὶ τοὺς εἶπεν, ὅτι ἀνίσως καὶ κάμητε τρόπον νὰ ἀρνηθοῦν τὸν Χριστὸν μεγάλης τιμῆς νὰ σὰς ἀξιώσω. ὑπῆσαν λοιπὸν ἐκεῖνοι πρὸς τὸν Ὅσιον, καὶ τοῦ εἶπαν τὴν παραγγελίαν τοῦ βασιλέως· καὶ ἔκαμαν κάθε τρόπον· πότε μὲ κολακείας, καὶ πότε μὲ ὑποσχέσεις, καὶ πότε μὲ φοβηρισμοὺς νομίζοντες οἱ ἡμῶτατοι νὰ τοὺς φέρουν εἰς τὴν ψευδῆ τους θρησκείαν, διὰ νὰ λάθουν τὰς τιμὰς, ὅπου τοὺς ἔταξεν ὁ βασιλεὺς. Οἱ δὲ ἅγιοι καὶ οἱ τρεῖς, μὲ μίαν καρδίαν, γλῶσσαν, καὶ φωνὴν ἐξεβόησαν λέγοντες· μὴ γένοιτο Χριστὲ βασιλεῦ ἡμῖν, νὰ σὲ ἀρνηθῶμεν τὸν Κύριον τῆς δόξης, καὶ βασιλεῖα τῶν βασιλευόντων, καὶ νὰ πιστεύσωμεν τὸν ψεύστην, καὶ πλάνον καὶ ἐχθρὸν σου. καὶ ταῦτα ὡς ἤκουσαν οἱ φονεῖς, ἦλθαν καὶ εἶπαν τὸν τύραννον. εἰς τοὺς ἀνθρώπους ὅπου μὰς ἔστειλες κράτιστε βασιλεῦ διὰ νὰ τοὺς καταπέσωμεν νὰ ἀρνηθοῦν τὸν

Χριστόν, ὄχι μόνον δὲν τὸν ἀρνοῦνται, ἀμὴ καὶ τὸν προφήτην, ὅπου πιστεύομεν ἡμεῖς, αὐτοὶ τὸν ὀνομάζουσι πλάνον, καὶ γελασμένον. καὶ ἡμᾶς ὅπου τὸν πιστεύομεν, μᾶς λέγουσι πῶς εἴμεθα τελείως ἀπωλεσμένοι. Καὶ ὁ τύραννος αὐτὰ ἀκούσας ἐθυμώθη καὶ ἐπρόσταξε νὰ τοὺς φέρουν, καὶ νὰ ξύσουν τὰς σάρκας των, μὲ σιδηρὰ ὄνυχια, καὶ εἶπεν ἀνίσως καὶ κάμουν τὰ πρόσταγμα μου καὶ ἀρνηθῶν τὸν Χριστόν, νὰ ἐλευθερωθῶν ἀπὸ τὰς παιδείας, εἰδὲ νὰ παιδευθῶν. Καὶ λέγοντας αὐτὰ, ἄρχισαν οἱ τζελάτηδες, καὶ ἄλλος ἐξοῦσε τὰς σάρκας τῶν ἁγίων, ἄλλος ἔκρουε τὰς σιαγόνας των, καὶ ἄλλος ἐδάστα κρέας καὶ ἀνάγκαιζε τοὺς ἁγίους νὰ φάγουν, ἠξέυροντες ὅτι οἱ μοναχοὶ δὲν τρώγουν κρέας, καὶ τόσοι τοὺς ἐδασάνισαν οἱ κατηραμένοι, ὅτι ἡ γῆ ὅπου ἔστεκαν οἱ μάρτυρες ἐκοκκίνησεν ἀπὸ τὸ αἷμά τους! καὶ ὁ τύραννος ἐθαρροῦσε πῶς θέλουσι φοβηθῆναι τὰς παιδείας, νὰ γυρίσουν εἰς τὴν πίστιν του. καὶ οἱ ἅγιοι οὕτως στερεοί, καὶ ἀνδρείοι εἰς τὴν ψυχὴν, καὶ ἔτσι πικρῶς βασανιζόμενοι, καθόλου δὲν ἤκουσαν τὰς φλυαρίας του, ἀμὴ ἀσυγκρίτως περισσότερον ἀγαποῦσαν ἐκεῖνα τὰ καλά, ἢτοι τὸν παράδεισον, παρά τοῦτα τὰ γῆϊνα, διὰ τοῦτο ὑπέμενον καὶ τὰς παιδείας μὲ χαρὰν, ἐλπίζοντες, μὲ αὐτὰς νὰ ἀπολαύσουν τὴν λαμπρότητα τῶν δικαίων, καὶ τὴν ἀδάπανον τρυφήν, καθὼς καὶ τὰ ἀγγέλων. Καὶ οἱ τζελάτηδες ἐκουράσθησαν, καὶ εἶπαν τὸν τύραννον, τὸ ἀπετάθησαν τῶν ἁγίων. Καὶ ἐκεῖνος ἐπρόσταξε νὰ τοὺς φυλακίσουν, νὰ τοὺς φέρῃ καὶ εἰς ἄλλην ἐξέτασιν, καὶ ὕστερα ἀπὸ τρεῖς ἡμέρας καθίσατο εἰς τὸ κριτήριον, ἐπρόσταξε καὶ ἔφεραν τοὺς ἀθλητὰς ἐπροσθέν του καὶ εἶπε τοῖς βασανιστὰς νὰ ἐδγάλουν λουρία ἀπὸ τὰ βυζία τοῦ τρισολβίου γέροντος, εἰς τὰς πλάτες, καὶ ἕως τοὺς νεφροῦς, καὶ νὰ βάλουν ἄλας καὶ ξεῖδι εἰς τὰς πληγὰς των, καὶ τοὺς δύο μαθητὰς νὰ τοὺς δέρουν μὲ βούνευρα εἰς μερικὰς ὥρας, καὶ πάλιν νὰ τοὺς φυλακίσουν, διὰ νὰ στοχασθῆναι πικρότερα βασάνια. καὶ ὕστερα ἀπὸ ὀλίγας ἡμέρας τοὺς ἔφερε πάλιν εἰς τὸ κριτήριον. καὶ τοὺς εἶδε καὶ ἦτον χαρούμενοι, καὶ εἶχαν τὰς παιδείας διὰ χαρὰν καὶ ἀγαλλίασιν, καὶ γλυκύτατον ξεφάντωμα, καὶ ἐκαταγελοῦσαν. Τότε ἐπρόσταξε νὰ καταξέσχισουν, μὲ σιδηρὰ ὄνυχια τοὺς τιμίους πόδας του, καὶ νὰ κατακκίουν τὰς πληγὰς του μὲ λαμπάδες. καὶ πάλιν μετὰ ἡμέρας ἐπρόσταξε νὰ κατατρίψουν τὰς πληγὰς του, χωρὶς λύπην, μὲ τρίχινα πανία. καὶ ὡσὰν ἐτελείωσε καὶ αὐτὴ ἡ παιδεία. καὶ ἄλλαι πολλαί, ὅπου ἔγιναν εἰς διάστημα δεκαεπτὰ ἡμερῶν, τότε ἀπεφάσισεν ὁ κατηραμένος καὶ ἀλιτήριος νὰ τοὺς κρεμάσουν! Καὶ λαθόντες οἱ φονεῖς τοὺς μάρτυρας τῆς ἀληθείας, τοὺς ἔφεραν εἰς τὸν τόπον τῆς καταδίκης, καὶ τῆς τελειώσεως! καὶ ὁ μὲν Ὁσῖος (ὃ τοῦ θαύματος) περιπατώντας ἦλθεν ἐκεῖ, ὅπου δὲν εἶχε κρέας εἰς τοὺς πόδας του, ἀμὴ ἦταν τὰ κόκκαλα γυμνά, καὶ τοῦτο ἰδόντες οἱ ἄνθρωποι, ὄλοι ἐθαύμασαν. οἱ δὲ ἄλλοι δύο ἐδαστάζοντο ἀπὸ ἀνθρώπους, ὅτι δὲν ἔμποροῦσαν νὰ περιπατήσουν ἀπὸ τὰς πολ-

λὰς παιδείας, καὶ καθὼς ἐφθασαν εἰς τὸν τόπον τῆς τελειώσεως, ἐζήτησεν ὁ Ὅσιος καιρὸν νὰ προσευχηθῆ, καὶ οἱ τελευτάδες τοῦ εἶπαν, καθὼς θέλεις ἔτσι κάμε. Τότε ὁ Ἅγιος λαβὼν τὸν Διάκονον τὸν ἔστησεν ἐκ δεξιῶν, καὶ τὸν ἄλλον ἐξ ἀριστερῶν. καὶ τοὺς λέγει ὁ τέκνα μου, καιρὸς εἶναι νὰ υπάγωμεν πρὸς τὸν ποθούμενον Χριστόν, διὰ τὸν ὁποῖον καὶ τὰς παιδείας υπεμείναμεν. ἄς προσευχηθῶμεν λοιπόν. καὶ διὰ τὸν κόσμον, καὶ διὰ τὴν ἐκκλησίαν, εὐχαριστοῦντε τὸν κύριον, ὁποῦ μᾶς ἠλευθέρωσεν ἀπὸ τοῦτον τὸν μάταιον κόσμον καὶ μᾶς κατηξίωσε τῆς ἀτελευτήτου βασιλείας του κληρονόμους. αὐτὰ εἶπε, καὶ εὐθὺς τὰς χεῖρας του. καὶ ὄμματα πρὸς οὐρανὸν ὑψώσας προσηύξατο, μὲ τοὺς ἄλλους δύο. καὶ ἐκ τρίτου ἐπὶ τὴν γῆν πεσόντες, καὶ προσκυνήσαντες τὸν κύριον τὸν εὐχαρίστουν, ὁποῦ τοὺς ἠξίωσεν εἰς τὸ μαρτύριον. Τότε ἔβγαλεν ἀπὸ τὸν κόρπον του ὁ Ὅσιος τρεῖς μερίδες τῶν ἀχράντων μυστηρίων. καὶ ἔδωκε τὴν μίαν τὸν Διάκονον, καὶ τὴν ἄλλην τὸν Διονύσιον, καὶ αὐτὸς τὴν τρίτην μερίδα μετέλαβε, καὶ χεῖρας καὶ ὄμματα πρὸς οὐρανὸν ὑψώσας, μὲ μεγάλην φωνὴν εἶπε. Κύριε εἰς χεῖράς σου παρατίθημι τὸ πνεῦμα μου, καὶ μὲ χριστάτου πρόσωπον παρέδωκε τὸ πνεῦμα πεσὼν εὐθὺς νεκρωμένος. καὶ ἰδόντες οἱ δῆμοι, τὸ γενόμενον, καὶ ὄλος ὁ λαὸς, ὁποῦ ἔστηκεν ἐκεῖ θαύμασαν! καὶ ὑπῆγεν ἓνας στρατιώτης εἶπε τὸν βασιλεῖα τὸ γενόμενον, καὶ ὁ τύραννος εἶπεν, ὅτι καὶ νεκρὸν το σῶμα νὰ τὸ κρεμάσουν, καὶ τοὺς μαθητάς του ἐκ δεξιῶν, καὶ τὸν ἄλλον ἐξ ἀριστερῶν, καὶ ἔτσι καὶ αὐτοὶ οἱ μακάριοι παρέδωκαν τὰς ψυχὰς τῷ Κυρίῳ. καὶ ἀτελειώθησαν οἱ Καλλίνικοι Ὅσιοι μαρτυρες. εἰς τὴν πρώτην τοῦ Νοεμβρίου μηνός. κατὰ τὸ 1520 σωτήριον ἔτος. Τὰ δὲ τίμια αὐτῶν λείψανα, κάποιοι χριστιανοὶ τὰ ἠγόρασαν, καὶ τὰ ἔφεραν εἰς μίαν χώραν ἔξω τῆς πόλεως τρία μίλια, ὀνομαζομένην Ἀλβανιτοχώριον, καὶ ἐκεῖ κατέθεσαν αὐτὰ χωριστὰ καθένα, εἰς τόπον καὶ μνημεῖον. καὶ τὸν θεῖον Ἰακώβον ἀνάμεσα τῶν δύο μαθητῶν. . . »¹⁾

Τὸ λείψανον τοῦ Ἁγίου Ἰακώβου σῶζεται ἀκέραιο στὸ μοναστήρι τῆς Μακεδονίας «Ἀναστασία ἢ Φαρμακολύτρια». Οἱ μαθητές του καταδιώχθηκαν ἀπ' τὸ μητροπολίτη τῆς Ἄρτας Ἀκάκιο. Τελευταία μαζώχτηκαν στὴ Σιμόπετρα τ' Ἁγίου Ὁρους. Πολλὰ θαύματα εἶδαν οἱ πιστοὶ χριστιανοὶ κι ὕστερα ἀπ' τὸ θάνατό του. Ὁλη ἡ Θεσσαλία γιορτάζει τὴ μνήμη του, καθὼς λέει ὁ βιογράφος του.

¹⁾ Στὸ κείμενο φύλαξα τὴ στίξη μονάχα, ὄχι ὁμοίως καὶ τὴν ὀρθογραφία, ἂν καὶ ὀρθογραφικὰ σφάλματα λίγα ἔχει ὁ συγγραφέας.